

De bescherming van de oppervlaktewateren tegen verontreiniging

Ir. J. Bultynck, Directeur WZK

Achtereenvolgens worden in 't kort besproken: de structuren, de financiële middelen, de controle op de lozingen en het zuiveringsbeheer. Tot slot volgen enkele kritische bedenkingen.

Struktuur

Aard van de Waterzuiveringsmaatschappij van het Kustbekken

De Waterzuiveringsmaatschappij van het Kustbekken is een gedecentraliseerde autonome parastatale instelling type B.

Deze structuur werd door de wetgever van 1971 gekozen omwille van het speciale karakter van de waterzuiveringsmaatschappijen; het zijn publiekrechtelijke verenigingen waarin zowel de overheid als de privé-industrie vertegenwoordigd zijn.

Twee principes liggen aan de basis van deze structuur: de 'Inspraak van de vervuiler' en 'De vervuiler betaalt'.

A. Inspraak van de vervuiler

Maken deel van deze maatschappij:

- 1) de provincies of de inwoners wier afvalwater moet gezuiverd worden;
- 2) de waterdistributiemaatschappijen of de maatschappijen die een watervang hebben in het betrokken gebied;
- 3) de vervuilende ondernemingen die niet zelf instaan voor de zuivering van hun afvalwater.

De vervuiler heeft zitting in de organen van deze maatschappijen (Algemene Vergadering en Raad van Bestuur) en heeft aldus inspraak in het waterkwaliteitsbeleid.

B. De vervuiler betaalt

Diezelfde vervuiler moet bijdragen in de kosten van beheer en werking van de maatschappijen.

De inwoners betalen via een provinciale belasting en de ondernemingen dragen bij a rato van hun verontreinigende last, tenzij zij zelf hun afvalwater zuiveren. Indien de ondernemingen lozen op riool, dan ontvangen zij een lozingsvergunning op riool en dragen rechtstreeks bij in de kosten. Zij hebben dan inspraak in de organen van de maatschappij. Indien zij zelf zuiveren dan ontvangen zij een lozingsvergunning op oppervlaktewater en hebben de investerings- en exploitatiekosten te dragen van hun privé-zuiveringsinstallatie.

Deze twee principes, 'de vervuiler betaalt' en 'in-

spraak van de vervuiler', zijn de hoekpijlers van de wet van 1971. Zij noodzaken reeds het bestaan van de voor Vlaanderen geëigende structuren, de waterzuiveringsmaatschappijen.

Thans zijn er twee waterzuiveringsmaatschappijen in het Vlaamse Gewest. De Waterzuiveringsmaatschappij van het Kustbekken werd in uitvoering van de wet van 26 maart 1971 opgericht op 16 juni 1975 (KB van 14 mei 1975, BS 15 mei 1975). Het huidige ambtsgebied omvat: (zie kaart) de ganse provincie West-Vlaanderen, met uitzondering van de gemeenten Spiere-Helkijn, Avelgem en Ruiselede, het arrondissement Eeklo, met uitzondering van de gemeente Zelzate en tenslotte het grondgebied van de gemeente Waarschoot.

Het overige deel van het Vlaams Gewest wordt beheerd door de Vlaamse Waterzuiveringsmaatschappij.

Opdrachten van de Waterzuiveringsmaatschappij van het Kustbekken

A. De zorg voor de vereiste zuiveringstechnische voorzieningen

Bedoeld is hier de bouw en de exploitatie van zuiveringsinstallaties en komplementeringswerken (zoals rioolgemalen, kollektoren en persleidingen) voor de zuivering van het normaal rioolafvalwater en desgevallend van het industrieel afvalwater.

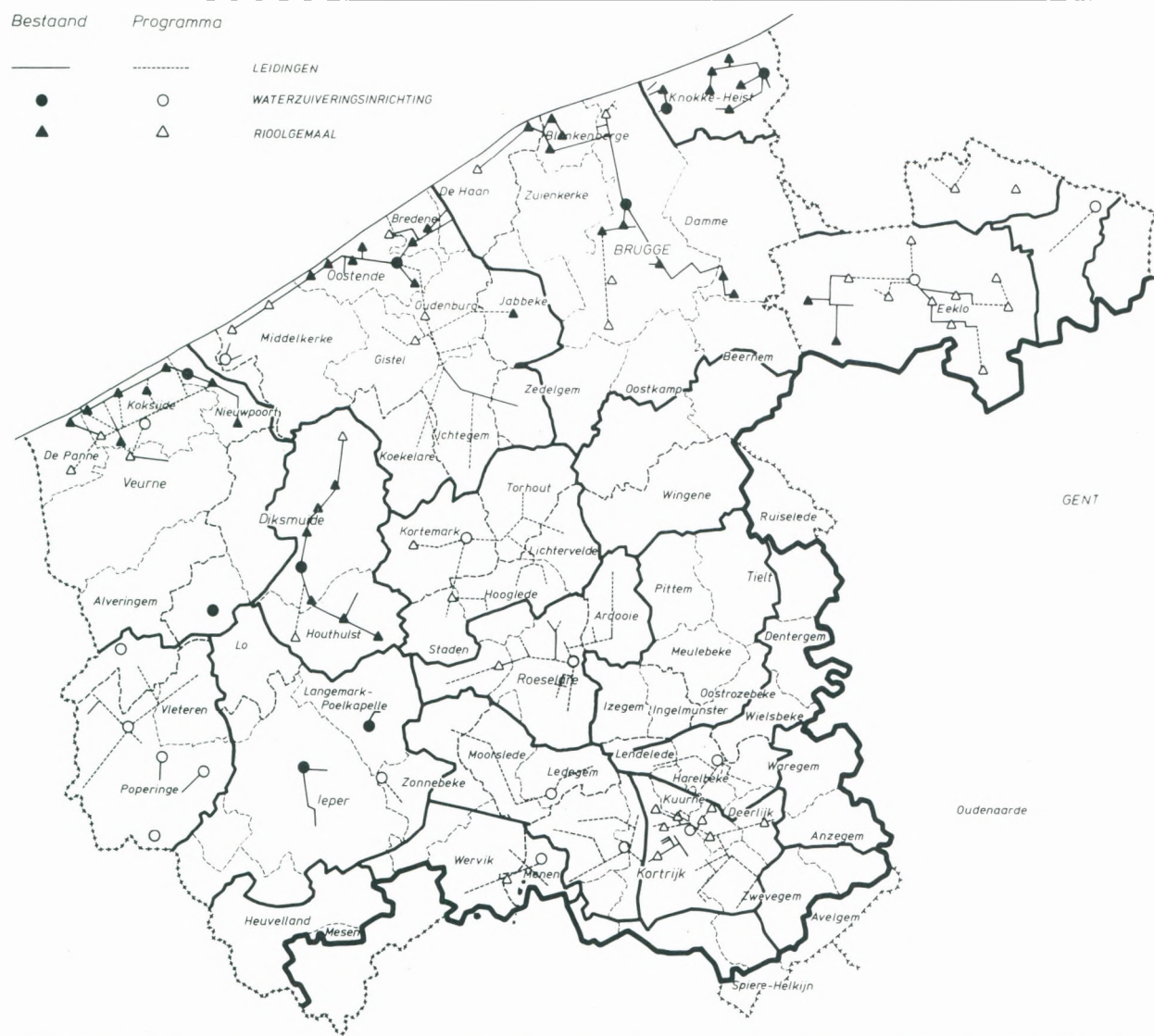
De gemeenten zijn verantwoordelijk voor de aanleg van de rioleringen. Deze zijn het vertrekpunt voor de kollektering van de afvalwaters.

De waterzuiveringsmaatschappijen zouden moeten inspraak hebben in het gemeentebestuur inzake riolerings. Dit dient wettelijk geregeld. In Wallonië hebben de intercommunales wel een adviserende rol.

Teneinde planmatig te werk te gaan bij de inplanting is door de Gemeenschapsminister het Algemeen Waterzuiveringsprogramma (AWP) ingesteld. Aldus wordt een selektief investeringsbeleid nagestreefd: met minimale kost voor investeringen en exploitatie, die waterzuiveringsmaatregelen nemen die optimaal renderen.

Bij prioriteit te onderzoeken in het ambtsgebied van de Waterzuiveringsmaatschappij van het Kustbekken is het bekken van de IJzer in functie van de drinkwaterwinningsmogelijkheden.

In deze optiek van optimalisatie is eveneens een nieuwe visie ontwikkeld omtrent de bestrijding van verontreiniging in landelijke gebieden. Meer aandacht dient te worden besteed aan het ter plaatse zuiveren der afvalwaters, waardoor de aanleg van kilometerlange kollektoren vermeden wordt.

B. De aflevering van lozingsvergunningen en het toezicht op de lozingen

Door de invoering van een vergunningstelsel wordt ervoor gezorgd dat de lozing onder ecologisch verantwoorde voorwaarden gebeurt.

Alle lozing van afvalwater is onderworpen aan vergunning. Het verbod tot lozing is dus de regel; de toelating of vergunning is de uitzondering. De basiswet heeft de waterzuiveringsmaatschappijen bevoegd gemaakt voor de aflevering van alle lozingsvergunningen behalve deze van normaal afvalwater op riool, in welk geval de vergunning dient afgeleverd door het Kollege van Burgemeester en Schepenen.

De lozingsvoorwaarden verschillen naargelang de ondernemingen al dan niet zelf instaan voor de zuivering van hun afvalwater. De bedrijven die zelf zuiveren ontvangen een vergunning voor lozing op oppervlaktewater. Aan de overige ondernemingen wordt een vergunning voor lozing in de riool uitgereikt.

Wij dienen te onderscheiden de emissie- of lozingsnormen en de immissienormen: de emissienormen zijn de lozingsvergunningsvoorwaarden en de immissienormen zijn de kwaliteitsnormen voor de waterlopen.

Door de Waterzuiveringsmaatschappij van het Kustbekken werden tot op heden 800 lozingsvergunningen uitgereikt aan bedrijven die een aanvraag indienen.

Onderzocht wordt om deze bedrijven zoveel als mogelijk te laten aansluiten op de openbare riool of op een kollektor van de maatschappij die het afvalwater ter behandeling afvoert naar een waterzuiveringsinstallatie. Als tegenprestatie voor het afvoeren en het zuiveren van hun afvalwater betalen de vervuilende bedrijven een bijdrage in de beheers- en werkingskosten van de maatschappij berekend op basis van de vervuilinggraad. Op plaatsen waar een aansluiting op het openbaar rioleringsnet technisch niet uitvoerbaar is, worden vergunningen uitgereikt met normen die zelfzuiveren impliceren.

De zorg voor de kwaliteit van het oppervlaktewater

Naast de bouw van installaties en de aflevering van lozingsvergunningen, is er nog de zorg voor de kwaliteit van het oppervlaktewater.

Het is dringend noodzakelijk dat het Vlaamse Gewest de nodige uitvoeringsbesluiten treft tot aanwijzing

van de beschermingszones (= rangschikking drink-, zwem-, vis- en schelpdierwater). Daarnaast moet voor alle andere waterlopen een vooropgestelde basiskwaliteit nagestreefd worden.

Deze besluiten zullen de nodige rechtsgrond zijn om de bijzondere voorwaarden van de lozingsvergunning konkreet aan te passen in functie van de waterloop. Pas dan zal een echt waterkwaliteitsbeleid mogelijk zijn.

Een ander probleem in verband met de kwaliteitszorg van de oppervlaktewateren is de lozing afkomstig van de landbouw. Deze lozingen kunnen niet vergund worden. Ten einde het lozingsverbod door de landbouwers beter te doen respekteren heeft de WZK in samenwerking met het Ministerie van Landbouw, een aantal richtlijnen ter voorkoming van lozing van bepaalde afvalwaters uitgevaardigd.

Tenslotte blijft nog het grote probleem van de mengmestoverschotten. Er zijn reeds enige voorstellen gedaan voor de oprichting van een zgn. mestbank. Vraag is of dit een oplossing zal zijn.

Financiële middelen

De investeringen

Het Vlaamse Gewest draagt financieel bij in de investeringsuitgaven van de waterzuiveringsmaatschappijen. Deze betoelaging bedraagt thans 100%. Alle werken voor de zuivering van afvalwater zoals zuiveringsinstallaties, rioolgemalen, kollektoren, persleidingen, uitrustingsgoederen, gronden, enz. geschieden dus met gelden op de begroting van het Vlaamse Gewest.

De heffingen

De waterzuiveringsmaatschappijen moeten zelf instaan voor hun beheers- en werkingskosten met inbegrip van de exploitatie, het onderhoud en de afschrijving van de installaties.

Deze kosten worden gedekt door bijdragen van de vervuilers:

- a) de inwoners via de provincies, voor het normaal afvalwater;
- b) de ondernemingen die niet zelf instaan voor de zuivering van hun afvalwater en waarvan de vuillast de 7 I.E. overschrijdt, voor het industrieel afvalwater (1 I.E. = verontreinigende last veroorzaakt door de lozing van 1 inwoner per etmaal).

De Algemene Vergadering van de Waterzuiveringsmaatschappijen stelt jaarlijks de bedoelde bijdrage vast.

De vaststelling van de bijdrage van de provincies geschiedt op basis van het aantal inwoners van de geassocieerde provincie. Deze bijdrage wordt door middel van een provinciale belasting door de provincies omgeslagen op de bevolking.

Zij verschilt van provincie tot provincie. Voor West-Vlaanderen is de bijdrage in 1987 per gezinseenheid 950 fr., voor alleenstaanden 525 fr.

De vaststelling van de bijdrage van de ondernemingen geschiedt naar rato van hun verontreinigende last.

Bij ondernemingen met een verontreinigende last onder de 2000 I.E. mag de graad van verontreiniging

worden gemeten aan de hand van omzettingscoëfficiënten, d.i. forfaitair (aantal werknemers of productiecijfers, naargelang de sektor). Nochtans kan op de vraag van de onderneming of van de Waterzuiveringsmaatschappij de vaststelling geschieden aan de hand van een analyse van het afvalwater. Deze analyses zijn wettelijk verplicht voor ondernemingen vanaf 2000 I.E.

Voor de WZK is de eenheidsbijdrage voor 1987, 240 fr. per I.E.

Hieronder volgt de evolutie van deze bijdrage:

Vervuiliingsjaar	Bedrag	Geïnd	Verevend met VWZ
1975	50 fr.	nihil	nihil
1976	131 fr.	nihil	nihil
1977	210 fr.	nihil	nihil
1978	195 fr.	nihil	nihil
1979	220 fr.	nihil	nihil
1980	105 fr.	nihil	nihil
1981	126 fr.	nihil	nihil
1982	124 fr.	nihil	nihil
1983	154 fr.	107 fr.	verevend
1984	227 fr.	150 fr.	verevend
1985	251 fr.	251 fr.	niet verevend
1986	240 fr.	240 fr.	niet verevend

De verdeling van de globale werkingskost 1987 zag eruit als volgt:

Bevolking West-Vlaanderen	1.074.913 I.E.
Oost-Vlaanderen	74.487 I.E.
	1.149.400 I.E. (72%)
Ondernemingen	450.000 I.E.
Totaal	1.599.400 I.E.

De bijdragen voor 1987 werden bepaald als volgt:

West-Vlaanderen:	$1.074.913 \text{ I.E.} \times 240 \text{ fr./I.E.} = 257.979.120 \text{ fr}$
Oost-Vlaanderen:	$74.487 \text{ I.E.} \times 240 \text{ fr./I.E.} = 17.876.888 \text{ fr}$
Ondernemingen:	$450.000 \text{ I.E.} \times 240 \text{ fr./I.E.} = 108.000.000 \text{ fr}$
Totale werkingskost	$= 383.856.000 \text{ fr}$

De controle op de lozingen

Soorten misdrijven

Er dient een onderscheid gemaakt tussen de inbreuken op art. 2 en deze op art. 5 van de wet van 26 maart 1971.

A. Inbreuken op art. 2 — De sluiklozingen

Deze klandestiene lozingen zijn, in tegenstelling tot de vergunningsplichtige ondernemingen, op te sporen. De goede coördinatie met de gemeentelijke politie of rijks-wacht leidt evenwel dikwijls tot de opsporing van de dader(s).

Foto Aero News, Brussel

Sedert het ontstaan van de Waterzuiveringsmaatschappij van het Kustbekken worden jaarlijks gemiddeld 50 aanvankelijke processen-verbaal opgesteld als waarschuwing aan de overtreders met de kans zich binnen een bepaalde termijn in regel te stellen. Daarenboven werden talrijke processen-verbaal van overtreding opgesteld wegens het niet in acht nemen van het aanvankelijk proces-verbaal of wegens een grove overtreding van de wetgeving op de lozing van afvalwater.

Deze processen-verbaal van overtreding werden voor verder gevolg doorgestuurd aan de bevoegde parketten. De boetes schommelen tussen 1.000 fr en 30.000 fr.

B. Inbreuken op art. 5 — De vergunningsplichtige lozingen

Regelmatig worden de bedrijven door de Waterzuiveringsmaatschappij van het Kustbekken gecontroleerd op de lozing van hun afvalwater. Indien, uit deze controles blijkt dat de normen van de lozingsvergunning niet worden nageleefd, wordt proces-verbaal van overtreding opgesteld en doorgestuurd naar de bevoegde parketten. Desnoods kan de vergunning worden geschorst of ingetrokken.

In de loop van 1986 werden 270 monsters genomen met een proces-verbaal van monsternamen.

Deze monsternamen leidden tot 57 processen-verbaal van overtreding wegens het niet naleven van de voorwaarden van de lozingsvergunning. Terwijl de lozingsvergunning aan de hand van schepmonsters gecontroleerd wordt, ligt voor de bepaling van de vuilkracht de klemtoon op de debietgebonden mengmonsters. Aan de hand van deze metingen (in 1986: 1170) worden de bijdragen van de ondernemingen in de werkingskosten van de Waterzuiveringsmaatschappij van het Kustbekken bepaald.

Het zuiveringsbeheer

Onderzoek naar de kwaliteit van de hydrografische bekkens

Het onderzoek van de kwaliteit van de oppervlaktewateren wordt voortgezet. Een duidelijke merkbare kwaliteitsverbetering t.o.v. vorige jaren werd niet vastgesteld. De kwaliteitsverbetering in de regio Brugge, die in 1985 op gang gekomen is, heeft zich niet doorgezet.

De mengmestoverschotten (varkensteelt) en het gebrek aan gemeentelijke riolen zijn de voornaamste oorzaak van het uitblijven van een waterkwaliteitsverbetering.

Het routinematig onderzoek van de biologische kwaliteit van de waterlopen wordt eveneens voortgezet.

In een rapport over de biologische kwaliteit van het kanaal Brugge-Sluis wordt erop gewezen, dat de waterkwaliteit van dit kanaal evolueert van verontreinigd (Biotische Index = 4 te Brugge) tot zeer zuiver (Biotische Index = 9 aan de Belgische-Nederlandse grens). Op verschillende plaatsen zijn ernstige eutrofiëringsverschijnselen waar te nemen. Deze worden veroorzaakt door te hoge concentraties aan nutriënten, die via de waterinlaten te Brugge (uit het kanaal Gent-Brugge)

en te Oostkerke (uit het Leopoldkanaal) worden binnengebracht.

In een rapport over de biologische waterkwaliteit van de voornaamste waterlopen in het poldergebied binnen de IJzer wordt gewezen op de algemene verontreiniging van deze waterlopen. Zeer ernstige verontreiniging is vastgesteld in het kanaal Duinkerke-Nieuwpoort vanaf Veurne, in de Koolhofvaart en in de Vlavaart.

Er wordt gepleit voor het behoud van een rietgordel in de waterlopen en voor het beter op elkaar afstemmen van waterkwaliteitsbeheer en waterkwantiteitsbeheer.

Realizaties en vooruitzichten

In 1986 waren 43 werken *in uitvoering* voor een totaal bedrag van 669 miljoen frank. Dit betekent een daling van 23% t.o.v. het jaar 1985 waar voor 31 aannemingen, 871 miljoen diende betaald aan de onderscheidene aannemers.

Het totaal bedrag aan gepresteerde werken voor rekening van de WZK bedraagt 10,5 miljard frank.

Op basis van huidige cijfers dient de WZK nog ongeveer 12 miljard te investeren, daarnaast moeten de gemeenten nog zeer grote inspanningen doen voor de verdere uitbouw van hun rioolnetten.

In 1986 vonden twaalf openbare aanbestedingen plaats voor opdrachten van werken, gesitueerd in de sectoren Oostende, Brugge, Jabbeke, Ieper, Kortrijk, Harelbeke, Maldegem.

Het totaal aanbestedingsbedrag bedroeg 442 miljoen frank.

Hierbij een overzicht van de opdrachten, aanbesteed sinds 1980:

in 1980	677 miljoen (15 w)	} gemiddeld 504 mio
in 1981	777 miljoen (12 w)	
in 1982	532 miljoen (10 w)	
in 1983	360 miljoen (18 w)	
in 1984	618 miljoen (26 w)	
in 1985	124 miljoen (6 w)	
in 1986	442 miljoen (12 w)	

A. Beleidsopties voor de Westkust

In de eerste plaats wordt de sanering van het kanaal Veurne-Nieuwpoort nagestreefd. De verontreiniging is van die aard dat zij aanleiding geeft tot zeer grote hinder voor de bevolking.

Daarom werden volgende werken uitgevoerd:

- 1) de zuiveringsinstallatie te Koksijde (Wulpen) 1e faze in bedrijf sinds 30/6/'87;
- 2) het pompstation en de persleiding te Veurne ter voorradig van de zuiveringsinstallatie in bedrijf sinds 30/6/'87;
- 3) de sanering van het bedrijf Westimex te Veurne in bedrijf sinds 15/2/'87.

Al deze installaties functioneren zodat de problemen ter plaatse opgelost zijn.

Om reden dat de zuiveringsinstallatie te Nieuwpoort fel overbelast wordt tijdens de zomer en daardoor een grote hoeveelheid afvalwater ongezuiverd

wordt afgevoerd naar de zee, zowel rechtstreeks als onrechtstreeks, wordt er met hoogdringendheid werk gemaakt van de sanering van de Westkust.

Zowel de aanleg van kollektoren als de uitbouw van de nieuwe zuiveringsinstallatie te Koksijde (2e fase) zullen met prioriteit gebeuren. De optimalisatiestudie is reeds uitgevoerd.

B. Beleidsopties IJzer

Het toekomstig beleid zal in eerste instantie gericht zijn op de bescherming en de sanering van de drinkwaterwinningsgebieden.

a) *Waterproductiecentrum De Blankaart*. Twee onderscheiden gebieden dienen hier te worden beschouwd: enerzijds de IJzer, anderzijds het subhydrografisch bekken van de Blankaart.

De IJzer. De sanering situeert zich op de sterk verontreinigde bijrivieren: met name de Ieperlee, de Martjesvaart, de Kemmelbeek, de Poperingevaart, de Haringbeek en de Heidebeek. Prioritair hierbij zijn de Ieperlee en de Martjesvaart.

In tweede rang komen de Poperingevaart, de Kemmelbeek en de Haringbeek. De sanering van de Heidebeek dient gekoppeld aan het probleem van de grensoverschrijdende verontreiniging.

Reeds genomen maatregelen:

- 1) De zuiveringsinstallatie te Ieper is voltooid en wordt in bedrijf gesteld begin oktober 1987.
- 2) De zuiveringsinstallatie te Zonnebeke is in bedrijf sinds 4/9/'86.

Als nog te nemen maatregel blijft er de aanbesteding van de zuiveringsinstallatie te Poperinge, voorzien in 1987. Staan eveneens op het programma 1987: te Ieper: kollektoren en de afkoppeling van het bedrijf Purina; te Langemark: een kollektor.

Het Bekken van de Blankaart. Gezien de reeds uitgevoerde maatregelen niet tot het verwachte resultaat leidden, worden bijkomende maatregelen uitgewerkt. Er wordt gestreefd naar een maximale aansluiting van gemeentelijke afvalwaters op de aangelegde kollektoren en er dient een eind gesteld te worden aan de verontreiniging vanuit de landbouw (bio-industriële afvalwaters).

Beide problemen worden niet alleen in deze regio gesteld maar zij doen zich ook op zeer vele plaatsen binnen het ambtsgebied voor.

b) *Waterproductiecentrum Dikkebus*. Het knelpunt wordt gevormd door de afvalwaters geloosd te Kemmel. Een plaatselijke zuivering der afvalwaters is hier aangewezen.

c) *Waterproductiecentrum Zillebeke*. Aangaande de voorradig van het productiecentrum zijn er op kwalitatief gebied geen problemen.

C. Beleidsopties Middenkust

Prioritair in het gebied is de maximale belasting van de

zuiveringsinstallatie te Oostende. Daartoe werden er leidingen gelegd vanaf Westende-Bad tot aan Oostende en ook van Bredene naar Oostende. Het sluitstuk om Westende en Middelkerke op Oostende aan te sluiten, het pompstation te Middelkerke, is gereed en in bedrijf sinds begin juli '87.

Op het programma 1987 is verder de aansluiting van een gedeelte van De Haan op Oostende voorzien.

Een plaatselijke zuivering lijkt de meest aangewezen oplossing voor Lombardsijde en Westende-dorp, voor Jabbeke-Snellegem (deze installatie is in gebruik) en voor Aatrijke-Eernegem.

D. Beleidsopties Leie-Bovenloop

Prioritair bij de sanering van het hydrografisch bekken van de Leie staat het probleem van de grensoverschrijdende verontreiniging.

Het uitwerken van saneringsmaatregelen op de Leie in het Vlaamse Gewest moet gepaard gaan met een gelijktijdige afname van de vuilvracht afkomstig van Franse zijde, wil men de vooropgestelde kwaliteitsdoelstellingen waarmaken.

Betreffende de subhydrografische bekkens zal bijkomende aandacht worden besteed aan de sanering van het gebied van de Mandel, de Heulebeek, de Gaverbeek en de Poekebeek. Het zijn sterk vervuilde waterlopen waar de verontreiniging meestal van die aard is dat ze hinderend is voor de bevolking.

De te nemen maatregelen kunnen in grote lijnen als volgt worden samengevat:

de uitbouw van een kollektorstelsel te Kortrijk en omgeving voor aansluiting op de waterzuiveringsinstallatie Harelbeke;
het bouwen van de zuiveringsinstallatie Waregem (met infrastructuurwerken);
het bouwen van de zuiveringsinstallatie Roeselare (met infrastructuurwerken);
de sanering van Moorslede-Passendale.

In 1986 werden kollektoren en pompstations aangelegd te Kuurne, Harelbeke en Kortrijk, Waregem, Ardooie en Roeselare.

Het proefdraaien van de zuiveringsinstallatie te Harelbeke werd aangevat in september 1986.

E. Beleidsopties Oostkust en regio Noord

De zuiveringsinstallatie te Brugge is in bedrijf sinds december 1984.

Er is een verbetering waar te nemen van de kwaliteit van het water van het kanaal Brugge-Oostende o.m. doordat Gist-Brocades nu zijn water laat zuiveren op de zuiveringsinstallatie te Brugge.

In 1986 werd het pompstation aan de Drijfstraat te Blankenberge in bedrijf genomen. Dit pompstation verzorgt de aanvoer van de afvalwaters van de kustzone De Haan - Wenduine - Blankenberge op de zuiveringsinstallatie Brugge.

Ook de waterlopen die behoren tot het bekken van het Zuidervartje, de Kerkebeek, het Lisseweegsvartje, de Blankenbergse vaart zullen weldra gesaneerd zijn.

Voor de regio Maldegem-Eeklo, waar het overgrote deel van de kollektoren reeds is aangelegd, vormen de centrale zuiveringsinstallaties de belangrijkste punten

welke in de nabije toekomst zullen gerealiseerd worden.

De pompstations te Eeklo zullen voorrang krijgen gezien zij een onmisbare schakel vormen in de aanvoer naar de geplande zuiveringsinstallatie.

Een plaatselijke kleine zuiveringsinstallatie wordt nog dit jaar te Middelburg gebouwd.

Investerings in de periode 1976-1986 in het Kustbekken

Het belang van de investeringen die in de periode 1976-86 werden gerealiseerd met de daaraanhoppelde interestlasten wordt gegeven in bijgaande tabel.

Jaar	Toelagen	Intrestlasten
1976	641.291.732	11.260.714
1977	679.031.453	19.348.678
1978	704.408.828	12.827.691
1979	686.296.491	9.581.956
1980	759.431.805	10.777.328
1981	985.497.277	25.814.813
1982	1.771.567.250	13.174.727
1983	362.626.062	11.736.687
1984	1.327.341.755	64.027.252
1985	1.183.077.641	53.425.430
1986	619.899.000	31.639.780
Totaal	9.720.469.294	263.615.056

Exploitatie¹

A. Exploitatiepunten

In 1986 werden 84 exploitatiepunten uitgebaat:
13 zuiveringsinstallaties (Knokke, Nieuwpoort, Westouter, Heist, Oostende, Woumen, Brugge, Harelbeke, Zonnebeke, Jabbeke, Lo, Langemark en Adinkerke);
65 rioolgemalen;
5 schuivenkamers;
1 leidingentunnel.

De vijf in 1986 door WZK in gebruik genomen installaties zijn:

zuiveringsinstallatie Harelbeke;
zuiveringsinstallatie Zonnebeke;
zuiveringsinstallatie Adinkerke;
zuiveringsinstallatie Zedelgem (overgenomen van de gemeente);
tunnel onder het kanaal Brugge-Oostende.

B. Exploitatiekosten

De totale uitbatingskost in 1986 bedroeg 168.885.350 fr, zonder labokosten, verdeelbaar als volgt:

a. *volgens de diensten*: 139.842.936 fr (74,8%) voor de exploitatiedienst en 47.042.414 fr (25,2%) voor de onderhoudsdienst;
b. *volgens de kostensoort*: 30.063.297 fr (16,1%) voor het personeel van de exploitatie, 25.971.250 fr (13,9%) voor het personeel van de onderhoudsdienst, 58.821.811 fr (31,5%) voor energie, en 72.028.992 fr (38,5%) voor overige kosten zoals onderhoudsdienst,

aankopen, voertuigen, telefoon, verzekeringen, bewaking, slibafvoer, chemikaliën;

c. *volgens het uitbatingstype*: 143.422.754 fr (76,7%) voor de zuiveringsinstallaties, en 43.462.596 fr (23,3%) voor de rioolgemalen en overige exploitatieplaatsen.

C. Zuiveringsslib

Alle slib — behalve dat van de zuiveringsinstallatie Nieuwpoort en dat van de industriële straat van de zuiveringsinstallatie Oostende — werd in 1986 in de landbouw afgezet.

In de regio Oostende werd 20.424 m³ slib uitgevoerd op 382 ha landbouwgrond, in de regio Woumen 6.539 m³ op 177 ha, in de regio Heist 2.611 m³ op 62 ha en in de regio Knokke 6.539 m³ op 172 ha.

Het project 'Vermicompostering', dat in het najaar 1985 werd opgestart, heeft geen bevredigend resultaat gegeven.

D. Controle ruimdiensten

Het betreft een tiental privé-firma's die het opgehaalde organische vuil storten op de afvalwaterzuiveringsinstallaties.

Indien het industrieel afvalwater betreft wordt bij elke lozing een schepmonster genomen; voor het huishoudelijk afvalwater (beerputten) wordt slechts een steekproefsgewijze controle uitgevoerd.

Globaal werden in 1986 ongeveer 120 schepmonsters genomen waarop een achttal parameters bepaald worden.

In het totaal werd 31.579 m³ aal aangevoerd, verdeeld per zuiveringsinstallatie als volgt:

Nieuwpoort	2.408
Oostende	16.065
Heist	820
Brugge	9.483
Woumen	2.405
Harelbeke	398

E. Externe afvalwateren

Dit omvat zeer specifieke industriële afvalwateren aangevoerd op de zuiveringsinstallatie van Oostende. Bij middel van biodegradeerbaarheidsproeven wordt de mogelijkheid onderzocht voor afbraak op de zuiveringsinstallatie (5 x). Tijdens deze onderzoeken worden een 20-tal parameters bepaald.

Bij aanvoer van deze produkten wordt altijd een monsternamen verricht. Dit betekent een totaal van 30 monsternamen, met gemiddeld 6 parameters per monsternamen.

F. Slibanalyses

1) WZK. Het slib dat de waterzuiveringsinstallatie van de WZK verlaat, wordt geregeld op zijn samenstelling gecontroleerd.

(1) Alle cijfers hebben betrekking op het dienstjaar 1986.

Er wordt per kwartaal een globaal overzicht opgesteld en aan de hand van deze gegevens kan geoordeeld worden of een afzet in de landbouw, al dan niet verantwoord is.

Aldus werden 48 monsters onderzocht, zowel op de voedende elementen (N, P, K en organisch materiaal), minor elementen (Na, Ca, Mg) en zware metalen (Cu, Pb, Zn, Cr, Cd, Co, Ni, Hg).

2) VWZ. De WZK voerde in 1986 83 totaalanalyses uit op slib van de Vlaamse Waterzuiveringsmaatschappij.

Slotbeschouwingen

Wat betreft de oppervlaktewateren

Vertrekkende van de vaststelling dat het waterbeleid in Vlaanderen er moet op gericht zijn te beantwoorden aan de stijgende behoeften aan drinkwater, en de autonome bevoorrading van het Vlaamse Gewest te verhogen, en dat daarvoor, al zijn de grondwaterreserves nog niet uitgeput, toch meer en meer beroep zal moeten gedaan worden op het gebruik van oppervlaktewater, dient gesteld dat het Vlaamse waterkwaliteitsbeheer gericht moet zijn op een maximale bescherming van zijn oppervlaktewater.

Indien oppervlaktewaters worden bestemd voor de produktie van drinkwater, dienen strengere eisen te worden opgelegd aan de lozing van afvalwater; de bijzondere voorwaarden van de lozingsvergunning kunnen daarin desgevallend voorzien. Daar de waterlopen in het Vlaamse land meer en meer zullen moeten bestemd worden voor de winning van drinkwater, moet het vergunningsbeleid terzake gevoerd worden in het kader van een planmatige aanpak van het afvalwaterprobleem.

Reeds in 1962 beval de International Water Supply Association de volgende principes aan, die de basis moeten zijn voor een doelmatig beleid inzake de kwaliteit van het water:

de waterlopen die nog niet bezoedeld zijn, moeten beveiligd worden tegen elke verontreiniging;
de toestand van de waterlopen die reeds verontreinigd zijn mag niet verslechteren. Dit stand-still beginsel is opgenomen in het algemeen lozingsreglement, dat thans in ons land in voege is;
de waterlopen waarvan de verontreiniging bepaalde grenswaarden overschrijdt, moeten verbeterd worden.

Deze aanbevelingen zijn thans nog van toepassing en vormen de leidraad van het waterzuiveringsbeleid. Dit beheer dient zowel actief als passief te zijn. De actieve kwaliteitszorg bestaat in de zorg voor de nodige infrastructuur tot zuivering van de afvalwaters, d.i. de bouw en exploitatie van zuiveringsinstallaties en complementaire werken zoals rioolgemalen, persleidingen en kollektoren.

Het passief waterkwaliteitsbeleid is eerstens gericht op de aflevering van lozingsvergunningen, ten tweede op de nodige controle met desnoods repressief optreden, en tenslotte op de inning van de bijdragen in de zuiveringskosten bij de bevolking en de industrie. (De incitatieve functie van dit laatste mag niet uit het oog verloren worden. Hoe meer een bedrijf saneert, hoe minder het moet betalen).

Wat betreft de zuivering van afvalwaters

A. Behandeling van het huishoudelijk afvalwater

1. De afvalwaterzuivering begint bij de riolering, dus op gemeentelijk vlak. Een nauw overleg tussen de gemeenten en de waterzuiveringsmaatschappijen over de planning van de aanleg of de wijziging van het rioolstelsel is een noodzaak.
2. De belangrijkste prioriteit voor de bouw van nieuwe installaties is de drinkwaterwinning. Dit werd hierboven reeds voldoende aangetoond.
3. Verder moet het zuiveringsbeleid zich vooral toespitsen op de sanering van de grote centra; ook de recreatieplaatsen, inzonderheid de kuststrook, vergen een blijvende voorrangsbepaling.
4. Zoals hoger uiteengezet is de stand van uitvoering van het algemeen gemeentelijk rioleringsplan eveneens een belangrijke en beslissende faktor bij de bepaling van de prioritaire zuiveringswerken. Ook de fazering van een bepaalde zuiveringsinstallatie zal in hoofdorde daarvan afhangen.

B. Behandeling van het industriële afvalwater

De wet van 1971 laat de ondernemingen de keuze tussen, hetzij zelf instaan voor de zuivering van hun afvalwater, hetzij de zuivering van hun afvalwater toevertrouwen aan de overheid m.a.w. hun afvalwater laten behandelen in een zuiveringsinstallatie toebehorend aan een waterzuiveringsmaatschappij.

Deze keuze dient in de praktijk getoetst. Het vergunningsbeleid van de waterzuiveringsmaatschappijen dient rekening te houden met de konkrete situatie: ligging van het bedrijf, aard van het afvalwater, mogelijkheid tot aansluiting op een riool, enz.

Op lange termijn, na uitvoering van de noodzakelijke zuiveringswerken, zowel door de zuiveringsmaatschappijen als door de industriële ondernemingen, moeten dan maatregelen genomen worden om het kwaliteitsbeheer te verfijnen, door het toepassen van tertiaire en chemische zuivering van het afvalwater.

Desgevallend moeten de huidige lozingsvoorwaarden worden verbeterd, rekening houdend met de technologische ontwikkeling, de financieel-ekonomische haalbaarheid en de strengere eisen die op het Europese en internationale vlak worden toegepast.

Van de ondernemingen wordt een ernstige inspanning verwacht. Ondanks de ongunstige weerslag op vele bedrijven van de moeilijke ekonomische toestand mag de bouw van installaties door de industrie niet nodeloos vertraagd worden.

De bedrijven die opteren voor zelfzuivering konden, althans tot 31 december 1980, aanspraak maken op een gedeeltelijke subsidiëring van de te bouwen zuiveringsinstallatie.

Geen wetten zonder sankties, geen normen zonder controle. Toch dient inzake milieureglementering niet alle heil verwacht van een ver doorgedreven repressief optreden; de bedrijven moeten het welbegrepen eigenbelang dat zij en de gemeenschap hebben bij een strikte naleving van de normen zelf leren inzien. Het is duidelijk dat naast de overheid ook de industrie moet zorg dragen voor het leefmilieu.